

8 Programma Energie op klimaat!

Inleiding en ontwikkelingen

De temperatuur op aarde stijgt en het klimaat verandert. Dit komt door de toename van broeikasgassen in de lucht. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. Daarom nemen we maatregelen. Maatregelen om klimaatverandering te beperken door over te gaan op schone energie (energietransitie). En maatregelen om ons aan te passen aan het veranderende klimaat (klimaatadaptatie).

De provincies hebben het Rijk aangeboden het voortouw te nemen in het klimaatbeleid. De uitvoering daarvan vindt plaats in het uitvoeringsprogramma's "Energie op Klimaat!" en "Woonplaats Zeeland".

De opgave voor de toekomst is om onze natuur en economie in evenwicht met elkaar te ontwikkelen. En dat binnen de eisen aan waterveiligheid. Tegelijk is wereldwijd, Europees én nationaal verband afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave behalen. Zo dragen we bij aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen en om een aantrekkelijke vestigingslocatie te zijn en blijven. De uitdaging daarbij is om slimmer gebruik te maken van eindige - en deels schaarse – grondstoffen. En steeds meer gebruik te maken van biobased grondstoffen en materialen. Daarnaast moeten we fors meer energie duurzaam opwekken, energie besparen en willen we de ontwikkeling naar een kringloopeconomie aansporen. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners.

Ondanks het terugdringen van de CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, is de al ingezette klimaatverandering niet terug te draaien. De klimaatveranderingen zijn ondertussen steeds merkbaarder. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte en wateroverlast. En daarnaast te maken hebben met de stijgende zeespiegel. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen.

In de periode 2019-2021 zijn de opgaven energietransitie en klimaatadaptatie uitgewerkt in de regionale energiestrategie (RES) en de klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KaSZ). In 2023 is gewerkt aan de RES 2.0, deze zal in 2024 wordt vastgesteld. Het deltaprogramma zoet water is in 2021 vastgesteld. De uitvoering hebben we vormgegeven in programma's in het Programma Energie & Klimaat. Vanaf 2021 hebben we projecten uitgevoerd gericht op verduurzaming van vervoer, de gebouwde omgeving en het duurzaam opwekken van elektriciteit. We hebben verschillende pilotprojecten gestart voor de overgang op duurzame energie uit wind, water en zon (energietransitie). We steunen initiatieven uit de markt die de CO₂-uitstoot helpen verlagen. Dit doen we onder andere door deel te nemen aan het fonds voor energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. Ook geven we zelf het goede voorbeeld: we kopen zoveel mogelijk duurzaam in zetten duurzame grond- weg- en waterbouw in voor onze infraprojecten. Dit breiden we waar mogelijk uit met andere Zeeuwse overheden. Sinds 2021 zijn er ook klimaat adaptieve maatregelen genomen, zoals bijdragen aan groene daken en groene schoolpleinen en groene bedrijfspercelen. De lopende proeftuin projecten zoet water bieden veel kennis en nieuwe projecten worden gestart.

Bij het inspelen op klimaatverandering en het uitvoeren van het Deltaprogramma zijn veel partijen betrokken. We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het uitvoeren van de acties. Door het samen te werken in netwerken (netwerksturing) werken we aan het behalen van onze doelen.

Speerpunten

- Opbrengst windenergie (op land): 700 MW in 2030 en zonne-energie: 1.000 MW in 2030.
- Helpen met uitvoering SDR-regioplan 2030-2050 ten behoeve van een klimaatneutrale industrie.
- Maatschappelijk verantwoord inkopen en duurzame aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw.
- We voeren de regionale energiestrategie (RES) uit om de Zeeuwse CO₂-doelen te behalen.
- Uitvoeren acties uit de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KaSZ).
- Uitvoeren uitvoeringsprogramma Deltaplan Zoet Water.

Beleidskader

- *Kabinetsaanbod IPO/VNG/UvW “Naar een duurzaam Nederland”*
- *Convenant Ambitie 2030 “Duurzaamheid werkt!”*
- *Regionale Energiestrategie*
- *Klimaatadaptatiestrategie Zeeland*
- *Richtlijn overstromingsrisico's*
- *Omgevingsvisie (concept)*
- *Deltaplan Zoet Water*

Maatschappelijk effect

De uitstoot van CO₂ (en andere gassen die eenzelfde werking hebben) worden verminderd en het gebruik van anders schaarse grondstoffen neemt af. De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Energietransitie en Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert. Het klimaatpanel van de VN (IPPC) schetst een duidelijk beeld in het rapport van 9 augustus 2021, Climate Change 2021!; The Physical Science Basis. De gevolgen van de klimaatverandering beginnen op bepaalde manier onomkeerbaar te worden. De aarde warmt op, de zeespiegel stijgt en extreem weer gaat steeds vaker voorkomen. De oorzaak: de uitstoot van broeikasgassen door de mens. Om de opwarming van de aarde en de klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken is het Klimaatakkoord van Parijs (2015) gesloten. 194 landen hebben afgesproken om de uitstoot van broeikasgassen drastisch te verminderen. De omslag van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen is hierbij belangrijk; de energietransitie. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid nemen om het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave behalen.

Ambitie:

Op 28 juni 2019 heeft het toenmalige kabinet het Klimaatakkoord gepubliceerd. Dit akkoord is de Nederlandse vertaling van het Klimaatakkoord van Parijs. Hierin is afgesproken dat we in 2030 zorgen voor 49% en in 2050 voor 95% CO₂-afname ten opzichte van 1990. Om de energietransitie te versnellen is in het coalitieakkoord afgesproken om de doelstelling voor 2030 bij te stellen naar 55 - 60%. In de RES 2.0 omarmen we vanuit Zeeland deze doelstelling. Eén van de andere afspraken is dat Nederland in dertig “energieregio’s” is opgedeeld om regionaal de landelijk gemaakte afspraken te onderzoeken en uit te voeren. Elke regio stelt hiervoor zijn eigen Regionale Energiestrategie (RES) op met de regionale keuzes. Deze RES'en worden door de primair wettelijke partijen (de regionale overheden) vastgesteld.

In Zeeland hebben de 13 Zeeuwse gemeenten, het Waterschap Scheldestromen, de Provincie Zeeland, Netbeheerder Enduris (heet nu Stedin) en Impuls Zeeland de handen ineengeslagen om de RES Zeeland gezamenlijk te ontwikkelen en uit te voeren. Dit is gebeurd onder de gezamenlijke noemer het Zeeuws Energieakkoord (ZEA).

Het doel van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ) is een klimaatbestendig en waterrobuust Zeeland in 2050. De strategie richt zich op doelen op de lange termijn, maar om die te bereiken zijn nu al maatregelen en moeten keuzes gemaakt worden. De strategie is ook nodig om de lange en korte termijn met elkaar te verbinden. De KasZ is een samenwerkingsverband van alle Zeeuwse overheden, inclusief belangenorganisaties in Zeeland.

Inzet:

De Zeeuwse RES is de vertaling van het mondiale en landelijk klimaatakkoord. De RES richt zich op het geheel duurzaam energie-opwekken in 2030. Daarnaast willen we de gebouwde omgeving en de vervoerssector verduurzamen.

Onder de RES is een apart spoor voor de verwarming van de gebouwde omgeving. Dit is uitgewerkt in de Regionale Structuurvisie Warmte. We ondersteunen gemeenten bij het maken van plannen voor de warmtetransitie per dorp/wijk.

Voor de energietransitie in de industrie is het samenwerkingsplatform Smart Delta Resources (SDR) opgericht. Dit is een industrieplatform waaraan de grootste industriële bedrijven van Zeeland (incl. de Gentse Kanaalzone en Bergen op Zoom) deelnemen. De Provincie is één van de deelnemende partijen en zit in het bestuur waar besluitvorming plaatsvindt. Ondersteuning en projectleider worden geleverd door ontwikkelingsmaatschappij Impuls. Het platform werkt aan een regioplan en uitvoeringsprogramma voor een energie-neutrale industrie in 2050. We helpen de industrie met de uitvoering hiervan.

De KasZ is een regionale visie, opgesteld via een samenwerking tussen alle Zeeuwse overheden en met ondersteuning van een groot aantal maatschappelijke organisaties en belangenorganisaties in Zeeland. Het is geen strategie van één overheidspartij, maar steunt op een breed draagvlak in de Zeeuwse samenleving. Alle Zeeuwse overheden zullen deze strategie naar het eigen beleid vertalen, zowel de Zeeuwse gemeenten als het waterschap en de provincie.

Proces:

Energietransitie en Klimaatadaptatie zijn vraagstukken dat we via netwerksturing aanpakken. In 2020 is de RES 1.0 door alle Zeeuwse overheden vastgesteld. Via het samenwerkingsplatform Zeeuws Energieakkoord (ZEA) werken meer dan honderd partijen hier aan. Provincie Zeeland is één van de initiatiefnemers en betalende partners. Hierin zijn Provincie, Zeeuwse gemeenten, waterschap, netbeheerder DNWG en ontwikkelingsmaatschappij Impuls vertegenwoordigd. Zij sturen de dagelijkse gang van zaken aan en besluiten over het proces. De gedeputeerde voor energie is voorzitter van de RES. Onze rol in dit samenwerkingsproces is regisseur, aanjager en linking pin naar landelijk klimaatbeleid. Naast de RES werken we aan de regionale structuurvisie warmte en het Smart Delta Resources (SDR). In 2023 is gewerkt aan de ontwikkeling van de RES 2.0, deze zal in 2024 door de Zeeuwse volksvertegenwoordigers worden vastgesteld.

De KasZ is in 2021 vastgesteld door alle Zeeuwse overheden. In 2022 hebben zij de uitvoering van de KasZ bekrachtigd door het tekenen van het convenant. De Zeeuwse belangenorganisaties hebben dit gedaan door het ondertekenen van een intentieverklaring. Het Bestuurlijk Kernteam KasZ coördineert de uitvoering van de KasZ. De gedeputeerde Klimaatadaptatie is voorzitter. Onze rol in dit samenwerkingsproces is regisseur, aanjager en linking pin naar landelijk klimaatbeleid.

Doelstelling

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Omschrijving (toelichting)

Zeeland beheerst in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en waterveiligheid) en voorziet in een optimalisatie van waterbeschikbaarheid en gebruik van zoet water. Om hiertoe te komen zijn in 2021 een Klimaatadaptatie Strategie Zeeland en het Deltaplan Zoet Water op en vastgesteld.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

We voeren de acties uit zoals vastgelegd in de KasZ en ZDZW en komen in 2024 en 2025 met evaluaties van de voortgang.

Acties

Bepalen norm en definitief stelsel regionale keringen en deze aanwijzen en verankeren in waterschaps- en provinciale verordeningen

Op 17 maart 2020 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het voorstel voor het stelsel aan regionale keringen en de nieuwe normering. Het geoptimaliseerde stelsel en de nieuwe normen worden opgenomen in de Omgevingsverordening. Zodra deze ingaat, zijn de nieuwe normen van kracht. Samen met het waterschap blijven wij overstromingsscenario's actualiseren.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden en is de Omgevingsverordening van kracht.

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) heeft als doel de negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het culturele erfgoed en de economische bedrijvigheid te beperken. Concreet verplicht de ROR het maken van een voorlopige risicobeoordeling, overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten en overstromingsrisicobeheerplannen. Dit ligt landelijk vast in het Overstromingsrisicobeheerplan 2022-2027 en is op Zeeuws niveau opgenomen in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 (Provinciale Staten 12 november 2021). Actualisering is voorzien in 2028.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In IPO-verband is een Plan van Aanpak opgesteld om te komen tot actualisering en wordt gezamenlijk opdracht verleend voor de nieuwe berekeningen. Dit in verband met de wettelijke verantwoordelijkheid van de provincies om uiterlijk 22 december 2025 geactualiseerde overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten vast te stellen.

Robuustwatersysteem Zeeuws Vlaanderen; bij toekenning deelname in Horizon 2020 project

Subdoel: Voldoende zoet water en optimalisatie van zoet water gebruik.

In Zeeuws-Vlaanderen lopen diverse projecten voor zoet water icm industrie (Dow). Dit krijgt een vervolg in 2023 en verder.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Horizon 2020 is een ouder project dat destijds niet is toegekend. Wel is via de WUR een NWO-aanvraag ingediend (Aquaconnect) in 2021 (looptijd 4 jaar). Dit is een meerjarig onderzoekstraject en heeft als doel watervraag en -aanbod in landbouw en industrie zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Hier wordt gebruik gemaakt van digitale technologie en waterbehandeling. Ook vraagstukken rond beleid, wetgeving, natuur en kosten worden meegenomen.

In 2023 is ook Interreg 2-Seas Fresh4c's afgerond. Het infiltratieproject naast de Evides bekkens loopt momenteel op kleine schaal. En een deel van het vervolg is in een nieuw Interreg project Aquatuur ondergebracht. Binnen Aquatuur wordt onderzocht hoe het Vlaams afstromend polderwater kan worden gezuiverd door middel van helofyten-filters. Dit is een test opstelling.

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via subsidieregeling realisatie groene daken

De subsidie Groene Daken en Groene Schoolpleinen zijn beide opgesteld. Jaarlijks verstrekken we het beschikbare bedrag via subsidies. Voor Groene Schoolpleinen zijn we met Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) daarbij bezig om te kijken voor Europese cofinanciering. Hiermee kunnen we twee keer zoveel schoolpleinen vergroenen. Doel is alle schoolpleinen groen in één schoolgeneratie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De subsidie Groene Daken en Groene Schoolpleinen zijn beide opgesteld en uitgevoerd. De regeling Groene Daken is begin 2023 geëvalueerd en naar PS gestuurd. Het animo voor de regeling Groene Daken was minder dan verwacht. Begin 2024 wordt de regeling opnieuw geëvalueerd.

De Europese cofinanciering voor de groene schoolpleinen is door de uitvoeringsinstantie niet gelukt. Van het beschikbare budget is het maximale aantal schoolpleinen vergroend. Voor 2024 is een uitbreiding voorzien van 8 schoolpleinen naar 13 schoolpleinen.

In 2023 is ook voor het eerst de regeling voor bedrijfsperven open gesteld voor biodiversiteit i.c.m. klimaatadaptieve maatregelen. Deze regeling wordt begin 2024 geëvalueerd en wordt in april opnieuw opengesteld. Er zal in elk geval meer aandacht zijn voor communicatie.

Stimuleren medegebruik waterkeringen via Meer Met Dijken Doen en Parels

Er vindt regelmatig afstemming plaats met het Waterschap over meekoppelkansen (zoals natuur, recreatie, economie) bij Hoog Water Beschermingsprogramma (HWBP)-projecten; over de zandige kust en de dammen aan de Noordzee wordt daarnaast ook afgestemd met het verantwoordelijke ministerie van I&W. Na de nieuwe inventarisatieronde van het Waterschap (en toetsing door ILT) zal in de loop van 2023 meer concreet zicht zijn op de toekomstige opgave van het Waterschap en is het zinvol om te kijken naar nieuwe meekoppelkansen.

In 2022 is tevens het convenant recreatief zandsuppletiefonds ondertekend door gemeenten. Samen met hen verkennen wij in 2023 de mogelijkheden voor recreatieve suppletie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 is duidelijk geworden welke delen van dijktracés een versterkingsopgave hebben. Op dit moment wordt dit verder verfijnd. Zo kan het gaan om vervanging steenbekleding of juist een grote versterkingsopgave. Hierbij zijn we altijd in nauw overleg. Ook wettelijk is verankerd dat overheden dit samen afstemmen.

Uitvoeren verkenning naar provincie rol in het kader van de stijgende zeespiegel

In de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KASZ) is een uitwerking gegeven over hoe om te gaan met de gevolgen van klimaatverandering. Hierbij is nader invulling gegeven aan de thema's hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen. In de KASZ is nog géén uitwerking gegeven aan het thema zeespiegelstijging. Samen met onze partners in de Zuidwestelijke Delta zal een verkenning worden uitgevoerd naar hoe nader invulling te geven aan het thema zeespiegelstijging en meer specifiek de verwachtingen voor wat betreft de provincie rol daarbij.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 zijn de klimaatscenario's van het KNMI en de eerste resultaten van het kennisprogramma Zeespiegelstijging (tussenbalans) gepresenteerd. Deze vormen de basis voor de verdere verkenning van de uitwerking van de verwachtingen ten aanzien van de provinciale rol op dit onderwerp.

Uitvoering geven aan de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ)

De Klimaatadaptatiestrategie Zeeland is in 2021 vastgesteld in Provinciale Staten. Doel is om Zeeland in 2050 weerbaar tegen de gevolgen van klimaatveranderingen. De provincie voert samen met haar de partners de gezamenlijke acties van het uitvoeringsagenda van de KasZ uit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via het ambtelijk en bestuurlijk kernteam en in het Overleg Zeeuwse Overheden wordt nauw samengewerkt in Zeeland. Er worden goede resultaten bereikt. Voor de Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie is het gelukt om het volledige bedrag dat voor Zeeland beschikbaar was voor de periode 2021 tot en met 2023 van € 7,7 miljoen naar Zeeland te krijgen. Over 2023 was dat € 2., miljoen, waarbij het gaat om middelen voor maatregelen die klimaatadaptief worden uitgevoerd ("schop in de grond"). De provincie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regeling en kassier.

Ook is de Klimaatatlas met labelsystematiek opgesteld en uitgerold onder regie van de provincie. Hierbij is op postcodeniveau (in de bebouwde kom) voor de klimaateffecten hitte/droogte/wateroverlast in één oogopslag het huidige label zichtbaar en kan de ambitie qua label worden bepaald. Deze werkwijze is ook bruikbaar voor monitoring in de toekomst. In de Klimaatatlas zijn ook andere gegevens beschikbaar als overstromingskaarten, % groen etc. In 2024 en daarna wordt de Klimaatatlas verder doorontwikkeld met de ambitie dat ook het effect van eventuele maatregelen direct kan worden doorgerekend. Voor de methode is landelijk aandacht en is de provincie o.a. op het Deltacongres gevraagd de methode te presenteren alsmede in andere provincies.

Voor zoet water is een maatregelenpakket opgenomen in het gebiedsprogramma (zie verder zoet water).

Tegelijkertijd is het klimaatrobuust maken van heel Zeeland een opgave die nog meer vergt dan op dit moment gebeurt met name op het vlak van gedragsverandering en meeliften bij alle reguliere werken. Hier ligt dus nog een opgave voor 2024 e.v.

Uitvoering geven aan het Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is in december 2021 vastgesteld in PS. Doel is om Zeeland in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten te maken. Het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ) heeft in september 2019 bepaald dat deze ambitie voor heel Nederland geldt. De hoeveelheid zoet water staat onder druk door de zeespiegelstijging en klimaatverandering. We willen met deze aanpak het zoetwater aanbod behouden en zo mogelijk verbeteren.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Aan de acties uit de Uitvoeringsagenda van het Deltaplan Zoet Water wordt gewerkt. N.a.v. de motie van Provinciale Staten van 10 november 2023 (Landbouwer wordt zoetwatermanager) komt in 2024 periodiek een overzicht van de voortgang van de initiatieven.

Doelstelling

Energietransitie

Omschrijving (toelichting)

In 2030 stoot de Zeeuwse samenleving 55% minder CO₂ uit in elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie. De doelstelling wordt landelijk bepaald en is recentelijk bijgesteld naar 55% (was 49%), de gevolgen voor provinciaal beleid worden eind 2022 bekend en zullen worden vertaald in de CES en RES 2.0.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De doelstelling van 55% CO2 reductie voor 2030 is meegenomen in de RES 2.0 en de uitvoeringsagenda, dit wordt ook meegenomen in de CES 3.0 die in 2024 opgesteld wordt.

De opgave wind en zonne-energie dient in 2030 ingevuld te zijn. Voor zover op dit moment te overzien bevat de pijplijn voldoende projecten om de opgave te realiseren. De warmtetransitie is weerbarstiger. Alleen energiebesparing en (hybride) warmtepompen is niet voldoende om de doelstelling te behalen en de ontwikkeling van warmtenetten blijft achter.

Acties

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen van € 10 miljoen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES)

De lijst van projecten wordt gevuld vanuit de website van de Stichting, vanuit de projecten die Impuls tegen komt en contacten van ambtenaren en andere betrokkenen. In 2022 organiseren we samen met Dockwize de challenge “Boost the Grid” voor initiatiefnemers in de energietransitie.

In 2022 en 2023 is er speciale aandacht voor Zeeuwse vernieuwende energie-projecten gericht op het verlagen van de CO2-uitstoot en netcongestie kunnen een financiële bijdrage krijgen. Er is sprake van netcongestie als de vraag naar transport van elektriciteit (zowel bij de aanbieder als de afnemer) groter is dan de transportcapaciteit van het net.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De in 2022 georganiseerde “Boost the Grid” challenge was een succes. 6 aanvragers krijgen in totaal € 1,6 miljoen om de komende jaren innovatieve en reproduceerbare oplossingen om netcongestieproblematiek in de praktijk te brengen in Zeeland. Tijdens deze periode zal de taskforce van de SZPB actief moeten blijven monitoren zodat projecten op koers blijven liggen en kennis gedeeld wordt. Omdat de volledige € 10 miljoen nog niet besteedt is wordt een tweede challenge “Boost the Energy Transition” georganiseerd door Dockwize. Hierbij kunnen aanvragers met innovatieve projecten opnieuw kans maken op financiering van de SZPB.

In het waterstofdossier geven we absolute prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse).

Binnen het waterstofdossier worden in 2023 de volgende acties ondernomen:

1. Het opstellen en uitvoeren van de strategie om elektrolyzer-projecten succesvol te laten. Deze strategie richt zich op grootschalige funding en nationale / Europese positionering.
2. Er wordt een start gemaakt met de ruimtelijke procedures voor het aanleggen van een regionale waterstofbackbone, die op termijn verbonden moet worden met de landelijke backbone.
3. Er wordt verder uitgewerkt hoe grootschalige import van groene waterstof gerealiseerd kan worden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In de aanpak van het waterstofdossier werken we intensief samen SDR. Vanuit het programma Hydrogen Delta werken we mee aan de totstandkoming van de landelijke waterstofbackbone en stimuleren we elektrolyse projecten welke nu o.a. in het Sloegebied gestart worden. Een aantal projecten heeft subsidie gehad uit het Just Transition Fund. Aansluitend op de landelijke waterstofbackbone zijn er in het PMIEK kansen voor regionale uitkoppelpunten benoemd. Er is tijd nodig om goed te kijken naar de implicaties die import van waterstof met zich mee brengt. Samen met betrokken ministeries en bedrijven en stakeholders als SDR, NSP en DCMR vindt overleg plaats over hoe dit vorm te geven.

Samen met gemeenten werken we in het "Zeeuws energieakkoord" aan het verduurzamen van particuliere woningen

Onderdeel van de aanpak is, naast 1% rentesubsidie op leningen van het Nationaal Warmtefonds, het ondersteunen van het MKB en de gemeenten in hun gezamenlijke isolatie-aanpak, het zoeken van kansen voor collectieve warmtetoepassingen en het ondersteunen van gemeenten bij ontwikkelen van wijkuitvoeringsplannen per dorp/wijk, waar collectieve warmtemaatregelen in de infrastructuur kansrijk of nodig zijn.

Subdoel:

Het verbeteren van de energie-efficiëntie van woningen en het realiseren aardgasloze verwarming (gebouwde omgeving).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Gemeenten werken samen aan de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP). Om het NIP volledig in uitvoering te krijgen wordt er een manier van werken opgezet om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming. Voor de 13 gemeenten worden soortenmanagementplannen opgesteld, waarna compenserende maatregelen genomen worden voor het verlies van verblijfplaatsen van beschermde soorten.

Ook werken gemeenten aan een Transitievisie warmte 2.0 en wijkuitvoeringsplannen. Vanuit het Nationaal Programma Lokale Warmtestrategie zijn middelen toegekend om op regionaal niveau te werken aan collectieve warmtemaatregelen.

Uitvoering van en indien noodzakelijk actualisatie Omgevingsvisie Zeeland als kader voor succesvolle energietransitie en circulaire gebiedsontwikkeling.

De regionale energiestrategie (RES) is opgenomen in de Omgevingsvisie. Bij het opstellen van de RES 2.0 wordt nagegaan of aanpassen van de Omgevingsvisie nodig is.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De RES 2.0 wordt voor de zomer van 2024 opgeleverd. Ten aanzien van de opwek van windenergie en/of zonne-energie wordt er in de RES 2.0 geen kader stellend besluit genomen, daarom is aanpassing van de Omgevingsvisie niet nodig.

We doen samen met partners pilotprojecten aardgasloze wijken en leren hiervan voor de toekomst. Dit doen we o.a. door de inzet van een energiemakelaar voor restwarmte en het faciliteren van verder onderzoek.

In 2023 bieden we gemeenten in Zeeland ondersteuning bij de ontwikkeling van warmtenetten. Uit onderzoeken blijkt dat de restwarmte van de industrie in Borsele en Kanaalzone te gebruiken is. De betreffende gemeenten hebben deze warmtenetten opgenomen in de Transitievisie Warmte. De uitvoering en/of het in gebruik nemen van de warmtenetten vindt voor 2030 plaats. Daarbij is in Terneuzen de kern Hoek aangewezen als proef in de eerste fase. Hier werken we nu aan een uitvoeringsplan. De Programma Aardgasvrije Wijken-pilotwijken in Middelburg en Vlissingen zijn daarna aan de beurt. Daarnaast geven we ondersteuning aan het verder uitdiepen van mogelijke andere kansen van warmte-uitwisseling. Ook stimuleren we het verder uitwerken en ontwikkelen van warmtenetten. Soms provincie- of landsgrens overschrijdend.

Subdoel:

Realiseren van besparing van CO2 uitstoot via aardgasloze verwarming in de gebouwde omgeving. Dit doen we onder meer door het benutten van industriële restwarmte of andere bronnen zoals aquathermie (duurzaam verwarmen en koelen van water).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering en/of in gebruik nemen van warmtenetten vindt voor 2030 mogelijk plaats in Hoek. De pilot aardgasvrije wijken in Middelburg is afgeblazen en Vlissingen is momenteel nog op zoek naar een geschikte warmtebron. In voorbereiding daarop is Vlissingen de isolatie-aanpak gestart.

Realisatie van het traject voor 2030 lijkt vrij onwaarschijnlijk. Het warmte project met behulp van aquathermie in Zierikzee is afgeblazen.

In 2023 heeft een onderzoek plaats gevonden naar het benutten van restwarmte uit het Sloegebied voor de 5 omliggende gemeenten. In 2024 wordt dit onderzoek vervolgd.

We faciliteren elektrisch vervoer door de uitrol van (snel)laadinfrastructuur te ondersteunen, door Zeeland-breed beleid vorm te geven, en door aan te sluiten bij landelijke initiatieven via de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL).

Dit doen we door actieve deelname aan Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL regio Zuidwest). We ondersteunen de Zeeuwse gemeenten met kennis en pasklare producten (voortvloeiend uit de NAL). De gemeenten hebben daardoor minder capaciteit nodig voor de uitrol van publieke laadinfrastructuur. Waar mogelijk wordt het plaatsingsproces van de (snel)laadpalen versneld.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 heeft NAL-regio Zuidwest (Zeeland & Zuid-Holland) gemeenten ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van beleid voor laadinfrastructuur. Dit doen we door het uitbrengen van advies als het leveren van capaciteit om beleid op te stellen. Ook is er een nieuwe samenwerkingsovereenkomst gesloten met het rijk waardoor de NAL-regio's zich in ieder geval tot eind 2025 kunnen blijven inzetten voor het realiseren en faciliteren van een landelijk dekkend laadnetwerk voor verschillende modaliteiten. Eind 2023 is daarom extra capaciteit aangetrokken binnen de provinciale organisatie van Zeeland.

We geven zelf het goede voorbeeld: de Provincie Zeeland koopt maatschappelijk verantwoord in volgens de doelen die GS hebben gesteld in het actieplan MVI 2021-2024

We kopen maatschappelijk verantwoord in. Een belangrijk deel om CO₂ uitstoot te verminderen behalen we bij aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw (GWW). We houden bij wegprojecten sessies over onze doelstellingen. Ook maken we gebruik van de CO₂-Prestatieladder. Projecten of uitvragen die daarop niveau drie of hoger scores besteden we aan met gebruik van de Milieu Kosten Indicator. Deze indicator geeft in euro's aan wat de effecten op het milieu zijn.

Subdoel:

55% CO₂-emissiereductie in GWW projecten in 2030 en 95% afname in 2050.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bij GWW-projecten wordt gewerkt met de CO2-prestatieladder en de Milieu kostenindicator. In 2023 heeft Provincie Zeeland het convenant Schoon- en Emissieloos bouwen (SEB) ondertekend. Bij aanbestedingen wordt zero-emissie voer- en werktuigen of schonere brandstoffen uitgevraagd.

We realiseren wind- en zonprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5 PJ duurzaam op te wekken (dat staat gelijk aan het volledige huidige elektrisch verbruik in Zeeland)

Om het doel te bereiken coördineert, regisseert en zo nodig bemiddelt Provincie in projecten tussen initiatiefnemers, gemeenten, natuurorganisaties en omwonenden.

Verder zorgt de Provincie voor beleid op hoofdlijnen waarbinnen wind en zon projecten gerealiseerd kunnen worden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De opgave wind en zonenergie dient in 2030 ingevuld te zijn. Voor zover op dit moment te overzien bevat de pijplijn voldoende projecten om de opgave te realiseren.

We werken samen met bedrijven een strategie uit om tot een klimaatneutrale industrie te komen (via SDR, het platform Smart Delta Resources).

Provincie Zeeland stimuleert en faciliteert het behalen van de doelen binnen de vier bestaande Delta's van SDR (waterstof, CCS, elektriciteit en warmte). Binnen het publiek-private partnerschap werken we samen met havenbedrijf North Sea Port aan de uitvoering van deze Delta's. Dit doen we door het medebepalen van de strategie/lobby activiteiten en projectondersteuning. Daarnaast dragen we bij aan het verkrijgen van regionale, nationale of Europese subsidiefondsen. Daarnaast wordt in samenwerking met ons in 2023 een vijfde Delta opgestart: Circulair Delta.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

SDR heeft in 2023 goede voortgang geboekt en resultaten gehaald. In samenwerking met de Provincie Zeeland is ingezet op doorontwikkeling van de prioritaire programma's Hydrogen Delta, Spark Delta, Heat Delta, Carbon Connect Delta en zijn de contouren voor het nieuwe programma Circulair Delta ontwikkeld. SDR en de provincie Zeeland hebben nauw samengewerkt op het gebied van strategie en lobbyactiviteiten. GS-brieven aan het kabinet, werkbezoeken van ministers aan de industrie/ Zeeland en een internationale handelsmissie zijn hier voorbeelden van. M.b.t. ondersteuning van het aanvragen van regionale, nationale of Europese subsidies, dragen individuele industriëlen zelf hun verantwoordelijkheid en heeft de provincie Zeeland beperkt kunnen bijdragen.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Emissie van broeikasgassen in kton CO2 -eq/jaar	8.210	nvt****	nvt****	5.853	nvt****	7.091	n nb	n nb
Aantal (semi)publieke laadpunten EV**	400	472	557	821	1.251	1.874	2.771	3.378
Energiegebruik Gebouwde Omgeving	15.482 TJ	nvt****	nvt****	15.100 TJ	14.482 TJ	15.197 TJ	14.048 TJ	n nb
Energiegebruik Mobiliteit*	13.140 TJ	13.260 TJ	13.278 TJ	13.066 TJ	12.183 TJ	11.966 TJ	n nb	n nb
Energiegebruik Industrie en Energie	92.014 TJ	94.691 TJ	91.828 TJ	57.878 TJ	nvt****	84.923 TJ	65.345 TJ	n nb
Klimaatstresstesten			6	13	13	13	13	14
Normering regionale keringen				Fase 1 afgerond	de normering is afgerond, maar moet nog in de verordening worden opgenomen	de normering is afgerond, maar moet nog in de verordening worden opgenomen	de normering is afgerond, maar moet nog in de verordening worden opgenomen	
Projecten proeftuin zoet water	1	3	3	4	4	4	***	
* exclusief scheepvaart en visserij								
** Aantal installaties in december van het desbetreffende jaar.								
*** In november 2023 is in PS de motie aangenomen om meer te rapporteren, de eerste rapportage komt in maart 2024 naar de Staten toe.								
**** De cijfers komen van de nationale klimaatmonitor. Deze cijfers zijn gebaseerd op andere maatstaven en zijn daarom niet vergelijkbaar.								

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Stand 2021	Stand 2022	Stand 2023	Einddoel
Hernieuwbare energie (klimaatmonitor RWS)	Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (PJ)	7,5 PJ	8,5 PJ	8,3 PJ	n nb	n nb	2030: 10,5 PJ
Emissie van broeikasgassen (klimaatmonitor RWS)	Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2-equivalenten) in absolute aantallen (in kilotonnen uitstoot)	5.853	n vt**	7.095	n nb	n nb	2030: 55% minder dan 1990 (ntb)
Uitvoeren klimaatstresstesten	Aantal	13		n.v.t.	13	14	14
Uitvoeren projecten zoet water	Aantal	1		5		*	5
Uitvoeren projecten regionaal waterbeheer	Aantal			33		*	3
Opstellen klimaatadaptatie strategie	Aantal	-		1	n vt	n vt	1
* In november 2023 is in PS de motie aangenomen om meer te rapporteren, de eerste rapportage komt in maart 2024 naar de Staten toe.							
** De cijfers komen van de nationale klimaatmonitor. Deze cijfers zijn gebaseerd op andere maatstaven en zijn daarom niet vergelijkbaar.							

Wat mag het kosten?

(Bedragen x € 1.000)

Doelstelling	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Restant
Lasten					
080101-Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	2.989	5.229	8.217	7.836	381
080103-Energietransitie	3.029	1.764	4.793	4.146	647
089999-Ambtelijke inzet	3.401	-1.595	1.806	1.829	-23
Totaal Lasten	9.419	5.398	14.816	13.811	1.005
Baten					
080101-Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	-	6.372	6.372	7.197	-825
080103-Energietransitie	842	1.511	2.353	2.446	-93
Totaal Baten	842	7.883	8.725	9.642	-918
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	8.577	-2.485	6.091	4.169	1.923
Onttrekkingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	1.554	655	2.210	2.210	-
Toevoegingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-	2.901	2.901	2.901	-
Mutaties reserves	-1.554	2.246	691	691	-
Resultaat na bestemming	7.023	-239	6.782	4.860	1.923